

Mejeribruget i Danmark 1885.

Af Cand. polyt. B. Bøggild.

Nu er det 25 Aar siden, at Professor Segelcke begyndte sin for det danske Mejeribrug saa velsignelsesrige Virksomhed. En af denne Mands største Fortjenester er det at have indført Thermometer og Vægt i stor Udstrækning i de danske Mælkekjældere. Derved muliggjorde han en virkelig Mejeribogføring og et paalidelig Mejeriregnskab.

Medens i de nu forløbne 25 Aar næsten alle danske Jordbrugere ere gaaede over til en mere eller mindre udelukkende Mælkeridrift, er det samtidig blevet mere og mere almindeligt ved Ugens eller Maanedens Slutning at bogføre de Tal, der midlertidig have været optegnede paa »den store, sorte Tavle«, de bekendte Mejeriskemaer af Th. R. Segelcke og J. Friis eller en mere eller mindre fuldstændig Efterligning af disse. Saaledes er der i Maanedernes og Aarenes Løb blevet samlet paa næsten alle danske Gaarde et meget betydeligt Materiale, der næsten Intet lader tilbage at ønske i Retning af Paalidelighed. Det er Materiale, der gennemgaaende er tjenligt til at blive studeret og faa Forstand af, særlig ligeoverfor de begaaede Fejl i Retning af Køernes Kælvning og Fodring og Produkternes Kvalitet og Kvantitet. Og særlig Betydning maa disse mange Optegnelser have paa det Sted, hvor de ere tilvejebragte, hvor Forholdene i Regelen ere det ene Aar som det andet, og hvor én Gang indtraadte afvigende Forhold kunne ventes sent eller tidlig at komme igjen.

Nu tales der overalt om de vanskelige Tider. Landmændenes Klager over de fleste Forhold lyde højt, og hvad næsten er værst, derved rodfæstes den almindelige

Mistillid mod alt Landbrug i Almindelighed og det enkelte Jordbrug i Særdeleshed. — Almindelig anføres der — for 10 Aar siden gik Alt godt, da kunde jeg i Tide betale Skatter, Afgifter og Renter; thi da kunde alle Produkter afsættes o. s. v. — Særlig i saadanne Modgangens Tider maa Landmanden, som enhver Anden, bruge sine Øjne og Eftertanke; han maa benytte ethvert Vink til at orientere sig paa Konkurrancens vilde Strøm, og først og fremmest maa han søge at producere saa billig og godt som muligt. Men hvad der først og fremmest viser Vej i saa Henseende, det er de stedlige Erfaringer, det burde være Landmandens egne Optegnelser og Regnskaber. Benytter den danske Landmand tilstrækkelig dette Orienteringsmiddel, der saa at sige ligger lige for? Der maa sikkert desværre svares benægtende. Hvor mange Landmænd kunne vel, henvisende til egne Regnskaber, svare paa de Spørgsmaal, som man først og fremmest maa gjøre sig klare, naar man skal lede et Mejeribrug? Det mest Forunderlige er dog det, at man ganske almindelig seer Folk tilsyneladende samvittighedsfuldt daglig notere Alt, men naar man saa spørger om, hvorledes Forholdene vare det foregaaende Aar, erfarer man altfor ofte, at Gjennemsnittallene ikke ere udregnede. Med andre Ord: hverken Maanedes- eller Aars-Regnskaber gjøres op, saa at den hele Oversigt gaaer tabt, — man har den største Del af Uejligheden og den mindste Del af Nytten, som Regnskabet kan give.

Sommeren 1884 gav Landet rundt mange Steder Landmanden Anledning til alvorlig Bekymring næsten i enhver Henseende. Et af Aarets faa Lyspunkter var den Omstændighed, at Høsten var begunstiget af godt Vejr, saa at Sæden næsten overalt indbjergedes i fortrinlig Stand. Derved blev det muligt at yde Kvæget et sundt Halmfoder. Ogsaa efter Høst vedblev Vejret at være mildt og tørt, saa at man mange Steder fandt endog omhyggelig passede Mejeribesætninger paa Marken endnu i Slut-

ningen af Oktober Maaned. Medens Sommergræsningen havde været knap, var Efteraarsgræsningen usædvanlig god, saa at Kvæget blev sat paa Stald gennemgaaende i en god Sundhedstilstand og langt bedre Foderstand, end det havde været at vente nogle Maaneder forinden.

De tørre Efteraarsmaaneder vare ogsaa særdeles gunstige for Optagning og Nedkuling af Rodfrugter, saa at de sædvanlige Klager over disse Arbejders Uoverkommelighed næsten ikke lode sig høre. Derimod saa det meget betænkelig ud hvad Vandforsyningerne angik. Paa mange Gaarde var der ligefrem Vandmangel endog i en saadan Grad, at Frostene før Jul ikke kunde benyttes til tilstrækkelig Indsamling af Is, fordi mange Damme og Mærgelgrave næsten vare tørre. Og Vinteren igjennem at skulle kjøre Vand til en Mejeribesætning er en saa bekostelig og besværlig Sag, at den, der har prøvet det, gjør, hvad der er muligt, for ikke oftere at komme i samme Nødvendighed.

Hvad Køernes Kælvning angaaer, er den de fleste Steder foregaaet normalt. En Del Kastere er der jo altid, og man er vant til ofte at se disse blive staaende med Skarnet. Men der klages paa enkelte Steder over, at Køer, der have kælvnet til rette Tid og født sunde og kraftige Kalve, beholdt Skarnet, uden at nogen Del deraf viser sig synlig. Disse Tilfælde ere ofte skjæbnesvangre for vedkommende Individ, idet de gaa fra Foderet, afmagres og faa Børbetændelse. ligeoverfor hvilken Sygdom Dyr lægerne synes at være ligesaa raadville som overfor Kælvningsfeber og selve Kastningen.

Kælvningstiden er stadig et aabent Diskussionsspørgsmaal mellem Landmænd, og det synes næsten, som om den Anskuelse vinder Tilhængere, at man skal lade Køerne løbe med Tyr og kælte, som det kan træffe sig hele Aaret igjennem. Saalænge Smørpriserne ere saa varierende fra Sommer til Vinter, maa man dog vedblivende stræbe hen dertil at have saa meget Mælk som muligt, naar Smørret er dyrest. Men Konsekvensen deraf maa jo uægtelig blive, at man skal sørge for at have mindst

Mælk, naar Smørret er billigst, eller med andre Ord, lade Køerne malke tørre i Juni og Juli Maaned og kælve i August og September. At dette er ufordelagtigt, derom ere vistnok de Fleste enige. Imidlertid er det dog et Spørgsmaal, der bør underkastes nøje Overvejelse og Prøvelse af den enkelte Kvægholder.

I de foregaaende Aar har man næsten betragtet det som givet, at Overløberne, eller de fleste af disse, i Vintrens Løb ere blevne fedede og solgte. Men hele Vinteren igjennem vare Lødekøerne dyre og Fedekvæget i daarlig Pris, og derved har sikkert mangen Overløber Landet rundt faaet Lov at beholde Livet for den Gang.

Anvendelsen af Handelsfoderstoffer har fundet Sted i sædvanlig Udstrækning. De dyre Rapskager ville Folk jo gjerne spare paa og give saa meget desmere af de billigere Solsikke- og Jordnødkager. Særlig disse sidste beskyldes af Mejeristerne for at have alle mulige uheldige Egenskaber. Et Sted bliver Smørret blødt, et andet Sted branket o. s. v. Rimeligvis er Grunden den, at Kvaliteten af Jordnødkagerne er højst forskjellig, ligesom Udseendet kan variere i de forskjellige Sendinger.

Landets egne Kornsorter vare gennemgaaende tilstede i smukke og velhøstede Varer, og særlig var dette da Tilfældet med Hveden. Men Prisen derpaa var saa lille, at man i Landets bedste Egne i Efteraaret 1884 stadig hørte Landmænd ærgre sig over, at Møllerne forlangte næsten det samme for Skallerne, som de gave for den smukkeste Kjærne. Med de bekjendte Erfaringer om Rugens uheldige Indvirkning paa Smørrets Kvalitet ængstedes man ved at anvende Hveden i for stor Mængde. Men Frygten har vistnok overalt viist sig ugrundet. Enkelte større Herregaarde havde opfodret endog Hovedmængden af Hvedeavlens. Mejeriet synes at staa sig godt ved en Anvendelse af 3—4 Pd. knust Hvede daglig pr. Ko. Og Svinene antages i det mindste at udbringe Hveden i samme Pris som Bygget.

Hvad Fodringen i sin Helhed angaaer og særlig

Tab. I. Vinterfodringen 1884—85

Mejeriernes Nr.	Mejeriernes Nr. i forrige Aars Beretning	Koholdet.				Vinterfodret Ant. Dage	Opfodret pr. Ko										
		Antal Køer	pCt. Kælvere inden 1. Januar	pCt. nyinds. Køer	pCt. Kastere og Overløbere		Pd. Rapskager	Pd. Palmekager & Palmemel	Pd. Klid	Pd. andre Handedsfoderstoffer	Pd. Korn	Ialt Pd.	Pd. Kraftf. pr. D.	Pd. Kløverhø og Vikkehavrehø.	Pd. Enghø	Pd. Runkelroer og Gulerødder.	Pd. Turnips & Rutabaga.
1	1	111	38	15	5	212	59	33	243	118	493	946	4,3	2000	365	"	2883
2	2	78	33	24	6	212	231	"	308	192	846	1577	7,4	603	923	5470	"
3	3	65	40	18	9	208	188	147	343	170	692	1540	7,4	461	231	"	"
4	4	28	64	4	11	207	151	"	328	273	"	752	3,6	"	1643	"	1028
5	5	37	68	19	11	216	153	306	323	"	467	1249	5,8	259	1946	5239	"
6	6	68	15	18	25	216	"	119	412	"	339	870	4,0	882	"	1412	1765
7	7	61	51	15	16	203	74	98	273	"	578	1023	5,0	2295	1318	498	623
8	8	83	47	23	14	214	207	185	328	232	515	1467	6,9	1340	"	4727	"
9	9	43	70	14	26	212	184	"	349	184	465	1182	5,6	1395	1395	6279	"
10	10	65	42	28	14	210	231	"	169	"	436	836	4,0	923	3077	1662	"
11	"	153	62	16	13	212	204	"	332	156	575	1267	6,0	1811	"	"	"
12	12	116	45	16	19	237	73	"	"	236	413	722	3,0	1672	517	8164	1681
13	22	50	26	14	28	—	111	272	356	23	487	1249	6,9	1690	780	1800	3200
14	14	82	51	29	21	181	176	"	30	20	802	1028	5,7	915	"	3293	1098
15	24	155	?	14	?	204	7	105	296	682	115	1205	5,9	1337	571	2066	"
16	"	79	37	15	16	215	77	"	272	49	898	1296	6,0	25	1266	"	4830
17	17	33	45	18	6	218	130	65	295	"	171	661	3,0	"	3636	6697	"
18	18	55	49	29	6	208	136	"	109	466	802	1513	7,3	955	"	5171	3927
19	19	24	?	21	21	209	300	260	482	"	404	1446	7,0	1000	1000	"	"
20	"	109	49	13	18	219	174	"	431	18	679	1302	5,9	1376	"	"	"
21	21	94	53	33	14	202	160	"	191	298	617	1266	6,3	745	904	"	3723
22	"	63	29	48	51	202	"	"	"	"	410	410	2,0	500	2381	"	"

paa 22 Gaarde.

Produceret pr. Ko.						Mælkeforbrug		pr. 100 Pd. opnaaet Pris for			Ant. Kalve		Mejerisystem
Pd. Mælk	Pd. Smør	Pd. frisk Ost	Pd. Svin levende Vægt	Solgt Pd. skummet Mælk	Pd. sk. Mælk til Kalve og Hushold.	til 1 Pd. Smør	til 1 Pd. frisk Ost	Smør	Ost	Svin	Tillagt	Fodret	
2650	82	113	118	"	380	32,2	13,9	102,40	18,00	28,49	13	2	Bøtter og $1\frac{1}{2}$ - $\frac{2}{3}$ Is
2023	64	61	138	71	243	29,0	13,1	103,60	21,10	29,43	13	2	Is og Vand
2649	91	55	74	50	414	28,4	13,5	99,50	16,00	30,50	12	3	Is, Bøtter og Kjærning af Mælk
2527	79	17	62	315	1464	31,0	12,2	101,33	24,00	29,00	25	"	Vand med Sne
2975	103	72	86	"	1488	27,9	12,4	106,00	16,70	28,91	11	3	Bøtter
1965	64	35	113	32	698	28,9	13,2	120,00	22,00	29,50	20	"	Is
2710	99	74	83	48	413	26,5	12,6	111,00	22,00	25,90	11	7	Lavals Centrifuge
2564	88	74	66	20	954	27,3	13,8	112,79	16,00	29,25	40	"	B. & W.s Centrifuge
4000	133	50	90	56	907	29,4	12,2	106,76	25,00	26,00	11	6	Vandmejeri
2166	62	67	107	41	750	32,9	12,4	108,20	22,00	27,40	16	"	Vand med Is
3454	115	157	78	27	386	28,9	14,8	107,63	18,73	30,31	24	3	B & W.s Centrifuge
2436	85	89	74	72	450	27,5	13,2	111,75	23,00	28,00	25	1	do. do.
2392	87	55	113	16	921	26,1	13,5	100,41	17,83	28,79	17	"	Is og Bøtter
2396	68	78	60	28	796	33,3	12,4	109,00	28,00	29,00	22	"	Is
2319	83	130	156	41	177	26,9	13,8	114,00	21,00	30,00	40	2	Lavals Centrifuge
2267	77	87	90	11	457	28,9	13,1	109,61	20,00	29,00	14	"	Is og Bøtter
3481	95	128	121	147	1023	33,4	11,9	108,00	18,00	26,20	14	2	Is
2679	97	58	211	195	772	26,6	13,1	117,40	15,00	30,30	10	"	B. & W.s Centrifuge
4056	135	47	92	"	2152	27,4	12,0	100,30	?	29,00	14	5	Bøtter
2368	75	56	155	26	439	29,6	14,9	108,00	13,00	29,20	17	8	Is og Vand
2495	94	84	103	26	607	26,2	14,9	109,40	15,00	27,60	14	2	B. & W.s Centrifuge
1202	40	"	32	63	?	29,4	"	108,00	"	28,00	12	"	Is og Vand

Tab. II a. Vinterfodring 1884—85.

Mejeriernes Nr.	pCt. Kælvere inden 1. Jan.	Opfodret pr. Ko af beregnede Kraftfoderenheder.								Foderets Værdi à Øre	Pd. Mælk pr. Ko	100 Pd. Mælk kostet at producere.			
		Kraftfoder	Kløver og Vikkehavrehø	Enghø	Runkelroer og Gulerodder	Turnips og Rutabaga	Ialt	I Gjennemsnit pr. Dag af				Pd. Mælk pr. Ko	1884—85	1883—84	1882—83
								Kraftfoder	hele Foderet						
1	38	946	800	91	"	231	2068	4,3	9,8	124,08	2650	4,68	4,19	"	
2	33	1577	241	231	656	"	2705	7,4	12,8	162,30	2023	8,02	7,70	8,15	
3	40	1540	184	58	"	"	1782	7,4	8,6	106,92	2649	4,03	5,00	5,20	
4	64	752	"	657	"	82	1481	3,6	7,0	88,86	2527	3,52	4,13	5,22	
5	68	1249	104	487	629	"	2469	5,8	11,4	148,14	2975	4,98	4,79	5,35	
6	15	870	353	"	169	141	1533	4,0	7,1	91,98	1965	4,68	5,63	5,20	
7	51	1023	918	330	60	50	2381	5,0	11,7	142,86	2710	5,27	5,61	6,49	
8	47	1467	536	"	567	"	2570	6,9	12,0	154,20	2564	6,01	4,84	5,12	
9	70	1182	558	349	753	"	2842	5,6	12,9	170,52	4000	4,26	3,38	5,37	
10	42	836	379	769	199	"	2183	4,0	10,0	130,98	2166	6,05	5,66	7,25	
11	62	1267	724	"	"	"	1991	6,0	9,4	119,46	3454	3,46			
12	45	722	669	129	980	134	2634	3,0	11,1	158,04	2436	6,49	8,87	6,12	
13	26	1249	676	195	216	256	2592	6,9	14,3	155,52	2392	6,50	6,67	7,01	
14	51	1028	366	"	395	89	1878	5,7	10,4	112,68	2396	4,70	4,97	4,92	
15	?	1205	535	143	248	"	2131	5,9	10,4	127,86	2319	5,51	6,17		
16	87	1296	10	317	"	386	2009	6,0	9,4	120,54	2267	5,32			
17	45	661	"	909	804	"	2374	3,0	10,9	142,44	3481	4,09	5,23	5,14	
18	49	1513	382	"	621	314	2830	7,3	13,6	169,80	2679	6,34	5,34	6,31	
19	?	1446	400	250	"	"	2096	7,0	10,0	125,76	4056	3,10	4,71	"	
20	49	1302	550	"	"	"	1852	5,9	8,5	111,12	2368	4,69			
21	53	1266	298	226	"	298	2088	6,3	10,3	125,28	2495	5,02	4,55	5,49	
22	29	410	200	595	"	"	1205	2,0	5,9	72,30	1202	6,00			

Tab. II. b.

Mejeriernes Nr.	Aargang	pCt. Kælvere inden Iste Januar				Pd. Kraftfoder daglig pr. Ko		Ialt Pd. Foder daglig pr. Ko		Mælkeudbyttet i Pd. pr. Ko	Mælakens Produktionspris: Øre pr. Pd.	Mejeriernes Nr.	Aargang	pCt. Kælvere inden Iste Januar				Pd. Kraftfoder daglig pr. Ko		Ialt Pd. Foder daglig pr. Ko		Mælkeudbyttet i Pd. pr. Ko	Mælakens Produktionspris: Øre pr. Pd.
		pCt.	Kælvere inden Iste Januar	Pd.	Kraftfoder daglig pr. Ko	Ialt Pd.	Foder daglig pr. Ko	Mælkeudbyttet i Pd. pr. Ko	Mælakens Produktionspris: Øre pr. Pd.					pCt.	Kælvere inden Iste Januar	Pd.	Kraftfoder daglig pr. Ko	Ialt Pd.	Foder daglig pr. Ko	Mælkeudbyttet i Pd. pr. Ko	Mælakens Produktionspris: Øre pr. Pd.		
2	1880—81	36	6,0	10,1	2195	5,97	9	1880—81	70	4,9	13,4	2724	6,17										
—	81—82	40	8,3	12,9	1602	9,65	—	81—82	42	7,1	14,7	2327	7,59										
—	82—83	23	6,6	11,7	1692	8,15	—	82—83	68	5,9	14,8	3464	5,37										
—	83—84	47	6,1	12,0	1968	7,70	—	83—84	50	4,8	10,1	3841	3,38										
—	84—85	33	7,4	12,8	2023	8,02	—	84—85	70	5,6	12,9	4000	4,26										
3	1880—81	44	8,0	9,2	2574	4,55	10	1880—81	54	2,2	6,7	1786	4,81										
—	81—82	48	7,1	9,0	2167	5,08	—	81—82	43	3,9	8,5	1724	5,42										
—	82—83	48	8,4	11,1	2743	5,20	—	82—83	62	3,6	12,2	2213	7,25										
—	83—84	49	8,9	10,4	2551	5,00	—	83—84	61	6,3	9,9	2134	5,66										
—	84—85	40	7,4	8,6	2649	4,03	—	84—85	42	4,0	10,0	2166	6,05										
4	1880—81	63	3,3	6,4	1894	4,26	12	1880—81	30	5,2	8,8	1987	5,71										
—	81—82	59	3,2	6,1	1629	4,36	—	81—82	23	6,5	14,3	2214	7,56										
—	82—83	48	4,7	9,1	1892	5,22	—	82—83	53	5,3	14,1	2543	6,12										
—	83—84	68	4,4	8,7	2297	4,13	—	83—84	48	4,1	16,5	2356	8,87										
—	84—85	64	3,6	7,0	2527	3,52	—	84—85	45	3,0	11,1	2436	6,49										
5	1880—81	57	6,4	7,7	2394	4,21	13	1881—82	37	6,2	11,1	1929	6,54										
—	81—82	54	7,0	8,9	2237	4,87	—	82—83	25	6,4	13,9	2148	7,01										
—	82—83	50	7,2	11,6	2681	5,35	—	83—84	38	7,1	15,2	2490	6,67										
—	83—84	61	6,3	9,7	2588	4,79	—	84—85	26	6,9	14,3	2392	6,50										
—	84—85	68	5,8	11,4	2975	4,98	17	1881—82	40	3,2	11,8	3246	4,39										
6	1880—81	39	4,7	7,9	2541	4,12	—	82—83	44	3,6	12,4	3066	5,14										
—	81—82	33	7,5	10,2	1828	6,41	—	83—84	45	3,4	12,3	2667	5,23										
—	82—83	50	6,7	11,4	2731	5,20	—	84—85	45	3,0	10,9	3481	4,09										
—	83—84	27	4,9	9,1	1982	5,63	18	1881—82	59	7,2	11,8	2508	5,74										
—	84—85	15	4,0	7,1	1965	4,68	—	82—83	47	7,0	13,1	2721	6,31										
7	1880—81	36	5,3	13,6	2122	8,40	—	83—84	58	6,4	13,1	2807	5,34										
—	81—82	35	6,1	11,4	1846	7,26	—	84—85	49	7,3	13,6	2679	6,34										
—	82—83	37	4,8	11,4	2226	6,49	21	1881—82	52	6,8	10,3	2287	5,47										
—	83—84	34	5,2	12,0	2557	5,61	—	82—83	65	6,7	11,4	2722	5,49										
—	84—85	51	5,0	11,7	2710	5,27	—	83—84	44	6,4	9,4	2477	4,55										
8	1880—81	55	6,1	10,0	2478	4,96	—	84—85	53	6,3	10,3	2495	5,02										
—	81—82	64	7,8	12,5	2605	5,05																	
—	82—83	59	7,6	14,4	3261	5,12																	
—	83—84	53	7,0	12,6	2870	4,84																	
—	84—85	47	6,9	12,0	2564	6,01																	

ligeoverfor det Spørgsmaal, hvorledes den har betalt sig, maa der henvises til Tabellerne II a. og II b., hvor Beregningen og Sammenstillingen er foretagen efter de tidligere Aar anvendte Regler, ligesom ogsaa Værdiansættelsen er bevaret. Reduktionen til Kraftfoderenheder er altsaa skeet ved følgende Forholdstal:

100 P. Kraftfod. = 100.	Beregn. Værdi af 100 P. =	Kr. 6.00
— Kløverhø = 40.	do. do. =	- 2.40
— Enghø = 25.	do. do. =	- 1.50
— Gulerødder og		
— Runkelroer = 12.	do. do. =	- 0.72
— Turnips og		
— Rutabaga = 8.	do. do. =	- 0.48

Næsten alle Korrespondenter udtale Tilfredshed med Mælkeudbyttet, og Produktionsprisen for et Pund Mælk viser sig ogsaa at være mindre end det foregaaende Aar. De 18 Mejerier, der have indsendt fuldstændige Regnskaber for begge Aar, og som derfor ere Grundlaget for Sammenligningen, have ifølge Tab. II a. i Vinteren 1884—85 i Gjennemsnit et Pd. Mælk for 5,18 Øre mod 5,41 Øre i Vinteren 1883—84. — Af de 14 Mejerier, der i 4—5 Aar have indsendt Regnskaber, er der, som det fremgaaer af Tab. II b., flere, der have fodret mindre og dog faaet mere Mælk, selv om Rubrikken »pCt, Kælvere inden 1. Januar« ikke møder med noget større Tal. Grunden hertil er det ganske vist umuligt at udfinde af Tabellerne; men det er at formode, at det hidrører dels fra Halmens og Høets gode Beskaffenhed og dels derfra, at Kraftfoderet er fordelt med større Omsigt til Køerne efter deres Mælkeydelse. — Jo mere man maa indrømme, at det er umuligt at faa saa gode Malkedyr, som man ønsker, des mere Grund maa der være til at sortere den forhaandenværende Bestand saa skarpt som muligt efter Mælkeydelsen og søge at fodre hver Afdeling netop saa rigelig, som det efter Kjendskabet til Besætningen viser sig fordelagtigst.

Er der Forskjel paa Rigeligheden i Foderets Mængde, hvortil der jo kan være Anledning ved Køernes varierende Størrelse, viser der sig ikke at være mindre Ulighed i Foderets Art. Imellem de indsendte Regnskaber findes, bortset fra Nr. 22, ikke mindre end fire fra Gaarde, der endnu slet ikke fodre med Rodfrugter, og mærkeligt er det, saa billig netop disse Gaarde have produceret deres Mælk, idet Gjennemsnitsprisen kun er 3.82.

Men jo vanskeligere det bliver at tilfredsstille Fordringerne til Smørrets Kvalitet paa det engelske Marked, des mere maa det beklages, at Fodringsen med Turnips og Rutabaga er bleven saa almindelig. Stolende paa lidt Salpeters underfulde Virkning fodres der Aar efter Aar med disse. Og det finder Sted ikke blot i Jylland, men selv i Sjællands bedste Egne. Stadig gjøres der sørgelige Erfaringer i Vinterens Løb. Smørret faaer stærk Afsmag, bliver stram, bitter o. s. v., og ofte faa Mejersken og Flødetønden Skylden. Denne er imidlertid i de fleste Tilfælde alene at søge i Ejerens eller Forpagterens utilgivelige Forkjærlighed for disse ildesmagende Rødder. Det er en ren Fordom, at man ikke fordelagtig kan dyrke andre. Thi det kan være meget muligt, at Runkelroerne ikke trives tilfredsstillende; men man bør da hovedsagelig dyrke Gulerødder. Den hvide Stensballe og stor, hvid, grønhovedet Gulerod trives udmærket paa lettere Jord og giver en Afgrøde, der i Tøndemaal ikke staaer tilbage for Turnips og Rutabaga og er betydelig mere værdifuld. Den Undskyldning, at Folkene ikke holde af at arbejde i Gulerødderne, er temmelig meningsløs; man kan ligesaa godt sige, at de overhovedet ikke holde af at arbejde. Giv dem Akkorden saa meget bedre, som Afgrøden af Gulerødder er værdifuldere. Den større Fortjeneste skal nok forandre deres Smag og give dem Lyst til Arbejdet.

Tab. III viser, hvorledes Forholdene have været sidste Sommer. Den første Rubrik, man der maa lægge Mærke til, er den, som angiver Antallet af Græs dage. Her ere Tallene gennemgaaende betydelig mindre end de til-

Tab. III. Sommerfodring og

Mejeriernes Nr.	Koholdets Størrelse	Antal Græsdage	Produktion pr. Ko						Mælkeforbrug til 1 Pd.		Salgspris for 100 Pd.			
			Pd. Mælk	Pd. Smør	Pd. Ost	Pd. Svin	Skum. Mælk anvendt til		Smør	Frisk Ost	Smør	Ost	Svin	Skummet Mælk
							Salg Pd.	Kalve og Husholdning						
1	107	155	1695	61	67	118	"	265	27,4	13,4	99,12	18,00	28,49	"
2	76	143	2512	87	83	138	77	333	27,4	13,4	97,27	19,43	29,43	1,60
3	60	155	1815	69	72	74	50	414	26,0	14,5	95,00	16,00	30,50	1,50
4	27	161	2044	66	8	62	348	1185	30,4	12,3	86,86	24,00	29,00	2,00
5	37	136	1750	58	89	86	"	359	28,4	12,7	92,40	16,70	28,91	"
6	62	140	1956	59	40	113	48	822	32,4	14,5	100,00	22,00	29,50	2,00
7	62	158	1928	78	44	83	67	168	23,7	13,3	100,00	18,00	25,90	2,25
8	83	145	2923	101	76	66	23	946	27,5	13,9	94,39	16,00	29,25	1,50
9	40	153	1796	54	11	90	64	413	32,0	13,1	97,35	25,00	26,00	4,00
10	67	145	2227	72	99	107	63	346	29,8	13,6	92,00	22,00	30,50	2,50
11	156	146	1964	74	90	78	20	145	26,3	14,4	96,45	18,73	30,31	1,50
12	118	119	2749	104	125	77	34	328	26,2	12,4	99,00	21,00	31,50	3,00
13	50		2597	90	100	113	27	447	28,2	10,4	92,22	18,00	28,79	2,00
14	79	146	2562	81	117	60	22	415	30,5	12,8	92,00	26,00	29,00	2,00
15	159	162	2480	92	129	63	32	167	26,5	13,8	100,40	17,50	30,00	2,00
16	76	143	1650	59	75	90	1	155	27,4	12,6	86,27	19,00	30,50	2,00
17	32	146	2446	65	107	121	108	433	36,1	13,5	92,00	16,00	26,20	2,00
18	54	139	2532	95	53	211	32	149	26,2	14,6	103,40	14,00	30,30	2,00
19	29	152	1983	60	46	92	"	721	26,9	12,9	83,70	?	29,00	"
20	101	141	1541	56	50	155	29	185	27,4	12,6	98,00	13,00	29,20	2,00
21	87	158	2397	96	75	119	29	500	24,7	14,2	96,20	15,00	29,30	1,50
22	63	161	1995	67	79	32	93	?	29,4	10,4	94,40	25,00	28,00	1,50

Mejeriudbytte i 1885 paa 22 Gaarde.

Foder pr. Ko				Mejerisystem	Anmærkning	Sommeren 1884	
Pd. Kraftfoder	Pd. Kløverhø	Pd. Enghø	Td. Ld. Græsareal			Pd. Mælkeudbytte pr. Ko.	Mælkeforbrug til 1 Pd. Smør
45	"	"	1,0	Bøtter og $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{6}{8}$ Is	60 Køer staldfodret 18 Dage før den øvrige Besætning	1462	28,6
66	132	132	0,9	Is og Vand	Staldfodret fra $\frac{31}{7}$ — $\frac{18}{8}$	2529	28,3
103	"	"	1,0	Is, Bøtter og Kjærning af Mælk	Staldfodret fra $\frac{11}{7}$ — $\frac{80}{7}$	1311	24,9
58	"	237	2,8	Vand med Sne		1822	29,8
"	"	"	0,8	Bøtter		2131	28,5
48	81	"	0,6	Is	Staldfodret fra $\frac{9}{7}$ — $\frac{31}{7}$	2216	31,3
84	"	194	1,5	Lavals Centrifuge	Kørerne fodrede paa Stald hver Nat den sidste Maaned	2180	24,2
63	19	"	0,8	B. & W.s Centrifuge	Staldfodret fra $\frac{1}{8}$ — $\frac{11}{8}$	2685	26,8
75	"	"	?	Vandmejeri	Staldfodret 4 Uger.	1761	33,6
"	"	"	1,2	Vand med Is		1925	29,9
39	"	"	1,3	B. & W.s Centrifuge	Staldfodret 110 Køer fra $\frac{25}{8}$ — $\frac{18}{7}$		
31	170	102	0,9	B. & W.s Centrifuge	Staldfodret 70 Køer fra $\frac{22}{5}$ — $\frac{6}{8}$	2459	28,2
313	"	"	1,0	Is og Bøtter		2789	30,8
388	"	"	0,8	Is	Kraftfoder anvendt $\frac{1}{5}$ — $\frac{9}{5}$ og $\frac{2}{10}$ — $\frac{31}{10}$	2768	33,8
339	226	47	0,7	Lavals Centrifuge	Staldfodret 70 Køer $\frac{9}{6}$ — $\frac{30}{7}$. 18 Køer fededes og mal-kodes paa Stald	2201	25,7
20	"	66	1,1	Is og Bøtter	Staldfodret fra $\frac{7}{8}$ — $\frac{14}{9}$	"	"
206	"	328	0,6	Is	Kørerne paa Stald hver Nat	3104	36,8
130	"	"	0,7	B. & W.s Centrifuge	Staldfodret fra $\frac{9}{6}$ — $\frac{28}{7}$	2528	27,2
"	"	"	1,5	Bøtter	Lavet 705 Pund Sødme-lks-ost	1814	28,9
"	"	"	1,3	Is og Vand	1ste Aars Kløver ødelagt af Larver	"	"
"	"	"	?	B. & W.s Centrifuge		2399	23,9
"	"	"	1,0	Is og Vand		"	"

svarende Tal for foregaaende Sommer. De fleste Steder blev Græsset først stort nok til Køerne i sidste Halvdel af Maj, og allerede i Juni viste det sig, at ogsaa Sommeren 1885 led af den uheldige Tørhed, der synes at være ligefrem karakteristisk for de senere Aar. Græsset kom kun daarlig igjen, baade hvor det var tøjret af, og hvor der var bjerget Hø. Mange Steder blev det nødvendigt at tage Besætningen eller større Dele af denne paa Stald i kortere eller længere Tid for ved Anvendelse af Kraftfoder, Vikkehavre og Blandsæd at hjælpe paa Græssets Knaphed. — I August kom endelig den længe ventede Regn, men dermed fulgte et raat og barsk Klima, der fortsattes ind i September. Efteraarsgræsningen blev derved langt fra saa god som ønskeligt og stod meget tilbage for det foregaaende Aars. Græsset var vandet, og Køerne vare ofte forkomne, naar de om Aftenen bragtes paa Stald, hvor de begjærlig toge til sig af, hvad Foder man bød dem. Allerede i Begyndelsen af Oktober blev det almindeligt at binde Kvæget ind, og dets Foderstand var da allerede langt fra tilfredsstillende. De uheldige Følger deraf kan man jo befrygte at finde i denne Vinters Regnskab i Form af Kastninger og daarligt Mælkeudbytte.

Smørudbyttet af Mælken har for begge Halvaars Vedkommende været nogenlunde tilfredsstillende. I begge Halvaar møder Mejeriet Nummer 17 med det største Mælkeforbrug til et Pund Smør. Ganske vist er en væsentlig Del af Køernes Næring dør Enghø og Enggræs, men interessant er det dog at bemærke, at det netop er det eneste Mejeri med udelukkende hollandsk Besætning. — I Udlandet staaer denne Race jo højt i Anseelse for Mælkerigdom, men jo mere Betydning Smørproduktionen faaer, des højere lyde Klagerne over den hollandske Kos magre Mælk, Den er indført i mange Egne af Tyskland, hvorfra der nu hyppig berettes, at Mælken ikke indeholder 3 pCt. Fedt, medens vor Mælk i Gjennemsnit har 3,5 pCt.

Centrifugernes stadig tiltagende Anvendelse har jo

Tab. IV. Udbytte af skummet Mælk, Osteproduktion og Svinehold 1884—85.

Mejeriernes Nr.	Svineholdet								Sk. Mælk pr. Ko		Osteproduktion pr. Ko		Udbytte pr. Ko af Svin, Ost, sk. Mælk	
	Solgt Grise pr Ko Kr.		Solgt og forbrugt Fedesvin pr. Ko (levende Vægt)		Kraftfoder til Svin pr. Ko		Ialt med Fradrag af Kraftfoder Værdi	Solgt Kr.	Til Kalve og Hus-holdningsbrug Kr.*)	P.d. fra Pressen	Kr.**)	Ialt Kr.	Med Fradrag af Svinenes Kraftfoder Kr.	
			Forbrug Pd.	Salg Pd.	Kr.	Pd.								Kr.
	Pd.	Kr.	Pd.	Kr.	Pd.	Kr.	Pd.	Kr.	Pd.	Kr.	Pd.	Kr.	Pd.	Kr.
1	0,95	21	215	67,32	477	28,62	39,65	„	9,72	180	24,30	102,29	73,67	
2	3,12	40	235	70,93	866	51,96	18,97	2,39	8,64	144	23,57	108,65	56,69	
3	0,77	15	133	45,14	504	30,24	15,67	1,50	12,42	127	16,32	76,05	45,91	
4	„	14	108	35,96	150	9,00	26,96	13,26	39,74	25	4,80	93,76	84,76	
5	„	43	129	49,92	545	32,70	17,22	„	27,76	160	21,38	99,06	66,36	
6	8,31	30	196	66,67	627	37,62	37,36	1,60	22,80	75	13,20	112,58	74,96	
7	12,88	27	138	43,74	474	28,44	27,18	2,59	8,69	118	19,28	86,18	57,74	
8	8,40	„	132	38,88	407	24,44	22,84	0,65	28,50	150	19,20	94,03	71,19	
9	12,14	34	147	47,06	378	22,68	36,52	4,80	19,80	61	5,88	89,68	67,00	
10	4,60	26	188	62,06	686	41,16	25,50	2,60	16,44	166	29,26	114,96	73,80	
11	0,08	31	125	47,28	437	26,22	21,14	0,70	7,97	247	33,71	89,74	63,52	
12	„	20	131	45,30	479	28,74	16,56	3,18	11,67	214	37,66	97,81	69,07	
13	1,20	31	195	65,07	631	37,86	28,41	0,86	20,52	155	22,25	109,90	72,04	
14	2,18	20	100	34,80	433	25,98	11,00	1,00	18,17	195	44,08	100,23	74,25	
15	1,21	31	188	65,70	366	21,96	44,95	1,46	5,16	259	39,85	113,38	91,42	
16	2,41	16	163	53,25	353	21,18	34,48	0,24	9,18	162	25,35	90,43	69,25	
17	„	18	220	62,36	369	22,14	40,22	5,10	21,84	235	33,92	123,22	101,08	
18	„	27	396	128,17	1612	96,72	31,45	4,54	13,82	111	13,35	159,88	63,16	
19	2,33	76	106	52,78	307	18,42	36,69	„	43,10	93	***)			
20	0,80	38	274	9,10	960	57,60	34,30	1,10	9,36	106	11,05	113,41	55,81	
21	„	40	182	63,30	470	28,20	35,10	0,83	16,61	159	19,05	99,79	71,59	
22	3,81	19	45	17,92	143	8,58	13,15	2,34	?	79	16,50			

*) Den skummede Mælk er beregnet til 1½ Øre pr. Pd.

**) Hvor Ostens Svind ej er opgivet, er det beregnet til 10 pCt. for frisk og 20 pCt. for lagret.

***) Kan ikke opgjøres, da Osten ikke er solgt.

Tab. V. Mejeriernes

Mejeriernes Nr.	Koholdets Størrelse	Antal Dage	Opfodret til Køer og Svin alt reduceret til Pd. Kraftfoder						Produceret pr. Ko						
			Køerne			Svinene			Pd. Mælk	Pd. Smør	Pd. Ost	Sk. Mælk anv. Pd. til		Pd. Svin	
			Pd. Kraftfoder	Pd. Hø Roer etc.	Ialt Pd.	Værdi Kr. Øre	Pd. Kraftfoder	Værdi Kr. Øre				Ialt Værdi Kr. Ø.	Salg		Kalve og Husholdning
1	109	367	991	1122	2113	126,78	477	28,62	155,40	4345	143	180	"	645	236
2	77	355	1643	1214	2857	171,42	866	51,96	223,38	4535	151	144	148	576	275
3	62,5	263	1643	242	1885	113,10	504	30,24	143,34	4464	160	127	100	828	148
4	27,5	368	810	798	1608	96,48	150	9,00	105,48	4571	145	25	663	2649	122
5	37	352	1249	1220	2469	148,14	545	32,70	180,84	4725	161	160	"	1847	172
6	65	356	918	695	1613	96,78	627	37,62	134,40	3921	123	75	80	1520	226
7	61,5	361	1107	1552	2659	159,54	474	28,44	187,98	4638	177	118	115	581	166
8	83	359	1930	1111	3041	182,46	407	24,44	206,90	5487	189	150	43	1900	132
9	41,5	367	1257	1660	2917	175,02	378	22,68	197,70	5796	187	61	120	1320	186
10	66	355	836	1347	2183	130,98	686	41,16	172,14	4393	134	166	104	1096	212
11	154,5	358	1306	724	2030	121,80	437	26,22	148,02	5418	189	247	47	531	156
12	117	356	1153	2184	3337	200,22	479	28,74	228,96	5185	189	214	106	778	151
13	50	365	1562	1343	2905	174,30	631	37,86	212,16	4989	177	155	43	1368	226
14	80,5	365	1416	850	2266	135,96	433	25,98	161,94	4958	149	195	50	1211	126
15	157	366	1544	1199	2743	164,58	366	21,96	186,54	4799	175	259	73	344	212
16	77,5	358	1416	779	2195	131,70	353	21,18	152,88	3917	136	162	12	612	186
17	32,5	364	867	1795	2662	159,72	369	22,14	181,86	5927	160	235	255	1456	238
18	54,5	347	1643	1407	3060	183,60	1612	96,72	280,32	5211	192	111	227	921	422
19	26,5	361	1446	650	2096	125,76	307	18,42	144,18	6039	195	93	"	2873	182
20	105	360	1302	550	1852	111,12	960	57,60	168,72	3909	131	106	55	624	316
21	90,5	360	1266	822	2088	125,28	470	28,20	153,48	4892	190	159	55	1107	222
22	63	363	410	795	1205	72,30	143	8,58	80,88	3197	107	79	156	?	6

Aarsregnskab.

Produktionens Værdi pr. Ko				Produktionsværdien med Fradrag af Foderets Værdi	Kvægrace	Mejerisystem	Tillagt og fedet Ant. Kalve
Smør. Kr. Ø.	Sødt Mælk ejaanvendt til Smør og Ostepro- duktion à 5 Ø. Pd.	Svin, Ost og skum. Mælk. Kr. Ø.	Ialt Værdi. Kr. Ø.				
44,43	1,95	102,29	248,67	93,27	Jydsk	Is og Bøtter	15
50,93	15,31	108,65	274,89	51,51	Nordslesvigsk	Is og Vandmejeri	15
56,10	4,30	76,15	236,55	93,21	Nordslesvigsk	Is, Bøtter og Kjør- ning af Mælk	15
37,88	6,21	93,76	237,35	131,87	Halvblods Korthorn	Vand med Sne	25
62,77	9,90	99,06	271,73	90,89	Angler og Fyenssk	Bøtter	14
35,80	8,42	112,58	256,80	122,40	Fyenssk og Jydsk	Is	20
87,89	8,25	86,18	282,32	94,34	Angler	Lavals Centrifuge	18
94,59	15,80	94,03	304,42	97,52	Angler	B. & W.s Centrifuge	40
95,59	9,05	89,68	294,32	96,62	Angler	Vandmejeri	17
33,32	9,88	114,96	258,16	86,02	Jydsk	Vand med Is	16
95,15	7,34	89,74	292,23	144,21	Angler	B. & W.s Centrifuge	27
97,95	5,75	97,81	301,51	72,55	Angler, Jyder og Hollændere	B. & W.s Centrifuge	26
70,36	8,85	109,90	289,11	76,95	Fyenssk	Is og Bøtter	17
48,64	10,30	100,23	259,17	97,23	Angler	Is	22
86,99	4,50	113,38	304,87	118,33	Angler	Lavals Centrifuge	42
35,30	3,70	90,43	229,43	76,55	Jydsk	Is og Bøtter	14
62,40	14,37	123,22	299,99	118,13	Hollandsk	Is	25
12,11	7,70	159,88	379,69	99,37	Fyenssk	B. & W.s Centrifuge	10
85,63	17,93	*)			Ayrshire	Bøtter	19
35,88	8,75	113,41	258,04	89,32	Ayrshire og Jydsk	Is og Vand	25
95,19	3,15	99,79	298,13	144,65	Jydsk	B. & W.s Centrifuge	16
06,45	3,80				Ayrshire og Jydsk	Is og Vand	12

*) Kan ikke opgjøres, da Osten ikke er solgt.

de senere Aar bidraget væsentlig til at formindske Mælkeforbruget til et Pund Smør. Og naar man nu af og til hører Bøttesystemets Forsvarere med Triumf anføre smaa Forbrugstal, maa man ikke forglemme, at det gennemgaaende er de bedste Bøttemejerier, der ere blevne bevarede. At selv disses Forbrug kan formindskes, er uden al Tvivl, men om det kan betale sig at skifte System, er jo en anden Sag, hvor mange andre Betragtninger samtidig maa gjøres gjældende.

Naar vi nu give os til at undersøge de indsendte Regnskaber med Hensyn til det samlede Aarsudbytte, viser det sig, at de 18 Mejerier, der i 1884 producerede gennemsnitlig 160 Pd. Smør og 125 Pd. frisk Ost pr. Ko, iaar have 165 Pd. Smør og 145 Pd. frisk Ost. Samtidig er Nettoindtægten af Svineholdet stegen fra 26,66 Kr. pr. Ko til 28,44 Kr. Men desværre er det ogsaa kun Svinene, der give en større Pengeindtægt. Paa de to andre Artikler have Priserne nemlig været saa daarlige, at den forøgede Mængde ikke har kunnet forhindre Tilbagegangen. De 160 Pd. Smør udbragtes i 1884 til 175 Kr., medens der iaar for 166 Pd. kun opnaaedes 170 Kr. Disse Mejerier ere saaledes gennemsnitlig gaaede c. 7 Øre pr. Pd. tilbage i Prisen.

Osten er det endnu værre med. Thi medens Smørret dog er solgt, og det optegnede Udbytte virkelig indkasseret, ligger der paa mange Steder store Partier Ost usolgte. For disse er der opført den Pris, der er opnaaet for den solgte Del af Produktionen. Men der er jo langt fra Ønsket til Virkeligheden.

Det er i Sandhed meget beklageligt, at den Overproduktion af Ost, der allerede var tilstede for et Aar siden, nu yderligere er bleven forøget. Der er dog ingen Mening i vedblivende at lave en Vare alene af gammel Vane. Og iaar har der været saa meget mindre Grund til at lave Ost, da Svinepriserne dog have været nogenlunde anstændige. Den skummede Mælk har dog virkelig en

Tab. VI. Opgjørelse af den Værdi, hvortil 1 Pd.
Mælk er udbragt.

Mejeriernes Nr.	Produktionens Værdi pr. Ko				Pd. Mælk pr. Ko	1 Pd. Mælk udbragt i Ø.			
	Smørudbytte Kr. Ø.	Svin, Ost og skum- met Mælk med Fræ- drag af Svinenes Kraffoder.	Værdi af sød Mælk ej anvendt til Smør- produktion à 5 Ø.	Ialt Kr. Ø.		1885	1884	1883	1882
1	144,43	73,67	1,95	220,05	4345	5,06	5,32		
2	150,93	56,69	15,31	222,93	4535	4,92	5,10	5,72	5,10
3	156,10	45,91	4,30	206,31	4464	4,62	6,02	6,07	6,37
4	137,38	84,76	6,21	228,35	4571	5,00	4,98	4,79	4,79
5	162,77	66,36	9,90	239,03	4725	5,06	5,14	5,39	5,41
6	135,80	74,96	8,42	219,18	3921	5,59	5,39	6,37	5,61
7	187,89	57,74	8,25	253,88	4638	5,47	5,72	6,50	6,55
8	194,59	71,19	15,80	281,58	5487	5,13	5,18	5,75	5,48
9	195,59	67,00	9,05	271,64	5796	4,69	4,86	5,07	5,72
10	133,32	73,80	9,88	217,00	4393	4,94	5,00	5,67	5,54
11	195,15	63,52	7,34	266,01	5418	4,91			
12	197,95	69,07	5,75	272,77	5185	5,26	5,22	5,76	6,51
13	170,36	72,04	8,85	251,25	4989	5,04	5,16	5,13	5,58
14	148,64	74,25	10,30	233,19	4958	4,70	4,33	6,68	
15	186,99	91,42	4,50	282,91	4799	5,90	6,17		
16	135,30	69,25	3,70	208,25	3917	5,32			
17	162,40	101,08	14,37	277,85	5927	4,69	4,67	4,98	4,93
18	212,11	63,16	7,70	282,97	5211	5,43	5,91	6,49	6,30
19	185,63		17,93		6039		5,96		
20	135,88	55,81	8,75	200,44	3909	5,13			
21	195,19	71,59	3,15	269,93	4892	5,52	5,82	5,94	6,17
22	106,45		3,80		8197				
						512			

ikke ringe Næringsværdi. At den med Fordel kan anvendes til Fedning af Kalve, viser Mejeriet Nr. 20 paa en slaaende Maade. Der er fedet 8 Kalve, der have betalt Mælken med 1,8 Øre pr. Pd., hvilket er mindst 50 pCt. mere, end Osten har givet samme Sted. I Jylland er det især paa mindre Gaarde almindeligt at give Føllene en stor Del skummet Mælk; og her skal det ikke være uomtalt, at et af Landets mest intensive Landbrug i Vinter forsøgsvis opfodrer skummet Mælk paa Udsætterkøer. Anvendt i passende Mængde kunne sikkert de fleste yngre Husdyr udnytte Mælken i mindst én Øre pr. Pd. i Gjennemsnit, hvilken Pris de fleste Mejerier ikke tilnærmelsesvis have naaet iaar ved Ostproduktionen, naar tilbørligt Hensyn skal tages til Svind, Brændsel, Pasning o. s. v.

Og vil man saa endelig lave Ost, saa søg da at fremstille et Produkt, der kan afsættes. At spekulere i Exporten er nu saa temmelig haabløst, da snart alle Udlandets Ostelagre ere fyldte med fed og halvfed Vare, der udbydes til Spotpris. Det er allerede galt nok at tænke paa vore egne Byers Forsyning. Det er kun en begrænset Mængde af Mejeriost, som der kan afsættes. Den danske Kjøbstadarbejder er for godt stillet til at betragte den simple Ost som sit Hovednæringsmiddel. Mange Steder vil det sikkert nu være mest fordelagtigt væsentlig kun at lave en simpel Ost med megen Kjærnemælk og Kommen. Det er den Vare, som i frisk Tilstand fortrinsvis yndes af Folkene, og som i ikke ringe Mængde kan afsættes i Omegnen og paa nærmeste Torv. Ganske vist maa enhver Mejerist erklære det for et daarligt Produkt, hvormed man umulig kan møde paa en Udstilling, men at forsøge at forandre Folks Smag er i Ostespørgsmaalet i Øjeblikket haabløst. Saadanne friske Kommenoste kan Mejeriet med større Fordel afhænde til 12—15 Øre pr. Pd. end de 8—12 Maaneder gamle af Mider stærkt angrebne Oste til 18 Øre.

Af den sidste Halvdel af Tab. V. sees, at Mejerier-

nes Mælkeudbytte iaar har været 4873 Pund pr. Ko, mod 4786 Pund det foregaaende Aar. Denne Mælmængde har givet i Nettoindtægt 99 Kr. mod 110 Kr. som Vederlag for Halm og Græsning. Men denne Beregning og Sammenstilling har særlig to svage Punkter, idet for det første Græsningens Betydning og følgelig ogsaa dens Værdi er meget variabel, og for det andet Beregningen af Kraftfoder-Værdien er til Ugunst for sidst afsluttede Aar, i hvilket de fleste Foderstoffers Handelsværdi har været lavere end sædvanlig.

Et mere tro Billede faaes af Tab. VI, hvor der kun er taget Hensyn til Salgsprodukternes Værdi. Her sees det, at Mejerierne, der sidste Aar i Gjennemsnit udbragte et Pund Mælk i 5,29 Øre, iaar kun have opnaaet 5,12 Øre, en Tilbagegang i Mælkens samlede Værdi, der dog kun er lidt over 3 pCt.

To Korrespondenter have selv indsendt mere detaljerede Oplysninger om Mælkens Værdi i de fire sidste Aar. Det ene er et gammeldags veldrevet Bøttemejeri, der kun i den varmeste Tid anvender Is, og som ved omhyggelige Regnskaber godtgjør følgende:

	1882	1883	1884	1885
Smørindtægt af 1 Pd. sød Mælk	3,71	3,40	3,44	3,45
Osteindtægt af do. do.	1,06	0,93	0,86	0,75
Svineindtægt af do. do.	0,66	0,48	0,54	0,86
	5,43 Ø.	4,81 Ø.	4,84 Ø.	5,06 Ø.

Det andet Mejeri har fulgt med i Omskiftning af Mejerisystemer, og der opgives:

	Is	Centrifuge		
	1882	1883	1884	1885
Smørværdi i 1 Pd. sød Mælk	3,84	4,20	4,06	3,77
Skummet Mælks Værdi i do.	1,60	1,29	1,05	1,26
Kjærnemælks Værdi i do.	0,15	0,25	0,18	0,22
	5,59 Ø.	5,74 Ø.	5,29 Ø.	5,25 Ø.

Her sees det, hvor Priser og lokale Forhold kunne variere lunefuldt. 1883 er det bedste Aar for det ene og

det daarligste Aar for det andet Mejeri. Centrifugens For-
kæmpere se naturligvis heri et Bevis for dette Systems
Overlegenhed, særlig jo dyrere Smørret er; men saalænge
ikke alle de andre Forhold ere nøjagtig de samme, kan
der jo ikke fældes nogen afgjørende Dom.

I det forløbne Aar har der været Tilbagegang i
Priserne paa de fleste Landbrugsprodukter. Om vi nu
ere komne til Vendepunktet, saa at det atter skal gaa
fremad, kan kun Tiden vise. Men af Vigtighed er det, at
man ikke taber Interessen for Produktets Kvalitet, fordi
Fortjenesten en Tid er mindre end sædvanlig. Er det en
Vare, paa hvis Produktion man har sat saa meget ind, og
af hvilken man er bleven saa afhængig som den danske
Landmand af Smørret, maa man tvertimod strænge sig
yderligere an for at hævde sin Anseelse paa Markedet,
naar Konkurrancen bliver haard. I modsat Fald bliver
der stor Mulighed for at bukke under i Kampen. Denne
Tanke at bevare vor Anseelse paa Markedet, at sikre
Forbrugerne i Indland og Udland et uforfalsket Produkt
og at holde Handelen i saa sund Tilstand som muligt,
fremkaldte i Foraaret Loven om Fabrikation, Forhand-
ling og Udførsel af Kunstsmør. Danmark var det første
Land, der vedtog en saadan Lov. Vore smørudførende
Naboer søge imidlertid hurtig at følge i vort Spor og vise
altsaa i Gjærningen, at de finde den danske Ordning efter-
lignelsesværdig. De danske Landmænd derimod ere ikke
ubetinget tilfredse; de havde langt hellere seet et absolut
Forbud mod al Fabrikation og Handel, saa at Butterinen
var forsvunden fra deres Horizont ligesom de gamle Svovl-
stikker.

Som det sees af omstaaende Tabel, have Smørpriserne
iaar gennemgaaet den sædvanlige Svingning, men med
sørgelig Stadighed holdt sig lavt. Over Tabellen staaer der
Gjennemsnitsprisen for fineste Smør, og for de fem sidste
Aars Vedkommende er det Grossereretsocietetets Topnotering
for 1ste Klasses Smør; men saa veed enhver dansk Landmand

Gjennemsnitsprisen for fineste Smør:

	1877—78	78—79	79—80	80—81	81—82	82—83	83—84	84—85
Novbr.....	126,5	127,0	117,2	138,0	135,0	124,0	124,8	117,0
Decbr.....	130,0	119,0	122,8	132,0	134,8	125,5	124,0	117,0
Januar.....	129,0	118,2	122,4	130,5	135,0	121,5	120,0	114,0
Febr.	130,5	117,2	125,9	128,0	133,0	124,5	123,5	104,0
Marts	133,0	112,4	129,0	118,5	130,4	120,8	113,0	106,0
April.....	105,0	99,6	119,6	114,0	121,0	103,0	106,0	96,0
Maj	106,0	93,6	100,0	106,0	96,0	101,0	94,4	85,0
Juni.....	102,0	81,4	98,6	101,0	98,4	97,2	90,0	82,5
Juli	96,6	83,0	102,4	110,7	101,5	101,0	91,6	88,8
August	110,5	80,0	108,8	115,5	102,5	104,0	102,5	96,0
Septbr.	116,0	92,8	117,0	119,3	112,0	106,4	113,0	106,5
Oktbr.	123,6	106,0	128,0	119,0	117,5	119,0	124,8	113,6
Hele Aaret..	117,1	102,1	116,0	119,3	118,1	112,3	110,6	102,2

netop, at det ikke er Prisen paa fineste Smør. Hvor stor denne har været, er ikke godt at konstatere, men de indsendte Regnskaber vise, at de fleste bedre Mejerier kunne komme over Topnotering. Nogle have endog ved fast Levering til Exportørerne 6 Kr. Netto over den højeste Pris, saaledes som man Uge efter Uge seer det i Bekjendtgørelserne fra de samvirkende sjællandske Landboforeningers Sekretariat. Tabellen antyder imidlertid temmelig tydelig det sørgelige Faktum, at Prisen iaar er c. 8 pCt. lavere end sidste Aar og saa lav, som den ikke har været siden Mejeriaaret 1878—79.

Skjøndt den lave Notering er til Gunst for alle de Fællesmejerier, der ikke for en større eller mindre Del ere mælkeproducerende, samtidig med at de ere mælkekjøbende, have selv de Fællesmejerier, der udelukkende ere baserede paa Kjøb af Mælk, dog ingensinde havt saa vanskelig ved at komme igjennem som iaar. Et ikke ringe Antal har i Aarets Løb maattet standse Virksomheden, og endnu flere ansees

for at være nærved Fallittens Rand. Nogle Steder er det maaske nok Uduelighed og Mangel paa Omhu, der mest have Skylden, men gennemgaaende betales Mælken for dyrt i Forhold til den skummede Mælks nuværende ringere Værdi. Nogle Mejerier ere endelig bebyrdede med et uforholdsmæssigt Hestehold for at besørge Transporten, der meget ofte er urimelig lang. Mangel paa Tilslutning fra Befolkningens Side er der derimod ikke Tale om. Fra alle Landets Egne berettes, som rimeligt er, at der stadig bliver flere Leverandører til hvert enkelt Mejeri. Hvor saadanne mangle, bliver det mere og mere almindeligt, at Beboerne slutte sig sammen og oprette saakaldte *Andelsmejerier*. Disses Fortrin bleve igjen drøftede paa de jydsk Landboforeningers Delegeretmøde i Horsens, hvor der atter denne Gang forelaa en Beretning fra Assistent Petersen, og hvor Inspektør Buus fremkom med forskellige Meddelelser og Iagttagelser fra Jyllands forskellige Egne. — Beklageligt er det, at det overalt viser sig, at enkelte Leverandører ikke kunne modstaa Fristelsen til mere eller mindre grovt at bedrage Mejerierne. Begrebet om Ærlighed er i sørgelig Grad demoraliseret.

Docent Fjord har derfor fundet Anledning til at anstille Forsøg, ved hvis Resultater Mejerierne paa én Gang skulle blive i Stand til at kontrollere Mælken og betale denne efter dens Fedtindhold. Foreløbige Meddelelser herom fremkom allerede i November paa Mødet i Horsens (se forrige Bind); men Forsøgene fortsættes, og de endelige Resultater ventes med Længsel af mange Mejeriejere.

Af Udstillingerne i Aarets Løb maa særlig erindres om den fjerde sjællandske Mejeriudstilling i Kjøge, der fandt livlig Tilslutning baade i Retning af Udstillere og Besøgende. Den sjællandske Bondestand fejrede der en smuk Triumf ved at møde frem med en stor Mængde Smør i Fjerdinger og Ottinger, der var af en saa god Beskaffenhed, at meget af det fuldkommen kunde maale sig med det udstillede Herregaardssmør.

Noteres maa det, at Fællesmejerierne ved denne Lejlighed som sædvanlig stode tilbage. Det er ved deres Mærkers Størrelse og Ensartethed, ikke ved Finheden, at de gennemgaaende opnaa de høje Priser. — For meget talrige Forsamlinger blev der ved Udstillingen holdt Foredrag af Professor Segelcke, Forstander Storch og Docent Fjord. Førstnævnte advarede stærkt mod Brugen af store Mængder Oliekager, hvis Indflydelse paa Smørrets Kvalitet er skadelig eller tvivlsom, og anbefalede atter som de fortrinligste Foderstoffer Havre, Klid og Rapskager. Forstander Storch dvælede særlig ved den udstillede Samling Ost fra Forsøgslaboratoriet og meddelte en Del af de Resultater, der ere opnaaede ved de vidtløftige Ostningsforsøg, der stadig fortsættes under hans videnskabelige Kontrol. Docent Fjord lagde blandt andet særlig Landbostanden stærkt paa Sinde at benytte Mælk og navnlig den skummede Mælk saa meget som muligt som Næringsmiddel og ikke lade denne billige og sunde Føde fortrænge af de mere og mere yndede, men dyrere og mindre nærende Stoffer, hvis Udbredelse voxer med Landbostandens Smag for Kjøbstadlivet.

Under den senere Tids nedadgaaende Konjunkturer klages der i og for sig mindre over Mangel paa Folk til at udføre Arbejdet i det indvendige og udvendige Mejeri. Men derimod bliver det stadig værre med det hyppig skiftende Personales Uduelighed og Upaalidelighed. Her staa vi overfor et Forhold, der sandsynligvis ikke bliver bedre, førend den danske Mejerskestand bliver rekrutteret af mere velopdragne og veloplyste Piger, og disse komme til at gennemgaa en mere fuldstændig Uddannelse, end der nu er almindeligt.

Lader os dernæst kortelig betragte de Oplysninger, om det afsluttede Driftaars Karakter, som fremgaa af den statistiske Oversigt over Landets Indførsel og Udførsel.

Netto-Udførselen af Smør i Tønder:

	Oktober Kvt.	Januar Kvt.	April Kvt.	Juli Kvartal	Hele Aaret
1877—78	17,900	11,000	20,900	35,300	85,100
1878—79	14,600	18,000	20,400	27,200	80,400
1879—80	18,400	23,200	19,400	24,000	85,000
1880—81	18,900	22,500	25,200	20,500	87,000
1881—82	13,200	19,700	22,700	31,700	87,300
1882—83	23,100	30,000	35,700	30,200	119,000
1883—84	25,000	27,300	32,100	31,700	116,100
1884—85	19,900	21,200	37,500	32,000	110,600

Ofte har man i Aarets Løb hørt den Udtalelse, at Smørprisen vel var lille, men saa var der til Gjengjæld saa meget mere Smør. Ovenstaaende Tabel viser, at Netto-Udførselen dog er noget mindre end de to foregaaende Aar. Men samtidig er Indførselen i stærk Stigning. Den er iaar 7,300 Tdr. større end det foregaaende, som atter var 1500 Tdr. større end næstforegaaende Aar. Virkeligheden er, at der i det nu forløbne Aar er udført fra Danmark 154,100 Tdr. Smør, hvilket er c. 2,000 mere end nogensinde tidligere. Vort eget Forbrug er altsaa i stærk Tiltagen. Og det er berettiget at antage, at Forholdet er, at de mange Fælles- og Andelsmejerier lave en Exportvare af Mælk, der før leverede det Bøttesmør, der for en stor Del tjente til Byernes Forsyning. Til denne indføres nu stadig mere og mere simpelt Smør. I det sidste Aar er der kommet mange Forsendinger fra Amerika. Konsulent Steins Undersøgelser godtgjøre, at det er naturligt Smør, men Prisen er meget lav og angives at variere fra 35 til 75 Kr. pr. 100 Pd. — Som sædvanlig er der kommet en Del Smør fra Finland, men tillige ogsaa en Del fra Galicien. — Af Kunstsmør er det fortrinsvis norsk og hollandsk Butterine, der er indført, men Afsætningen har kun været lille som Følge af de lave Priser paa naturligt Smør.

Smørudførselens procentvise Fordeling i Kvartalerne:

	Oktober	Januar	April	Juli
1877—78	21	18	25	41
1878—79	18	23	25	34
1879—80	22	27	23	28
1880—81	22	26	29	23
1881—82	15	23	26	36
1882—83	19	25	30	26
1880—84	22	23	28	27
1884—85	18	19	34	29

Smørudførselens Fordeling paa de forskjellige Kvartaler tyder ogsaa paa, at Fællesmejerierne faa større og større Part i Exporten. Mælkeleverandørerne have nemlig endnu betydelig mere Mælk om Foraaret og Sommeren end om Vinteren; men i de fleste af Landets Egne er det iøvrigt forbausende, som Fællesmejeridriften har foranlediget en bedre Fodring af de smaa Kobesætninger. Alene derved kan man forklare sig den forbausende stærke Tiltagen i Indførselen af Foderstoffer.

Netto-Indførsel af:

	Oliekager	Klid	Ialt
1878—79.	12,500,000 Pd.	11,300,000 Pd.	23,800,000 Pd.
1879—80.	31,170,000 -	28,100,000 -	59,270,000 -
1880—81.	43,190,000 -	77,850,000 -	121,040,000 -
1881—82.	44,150,000 -	77,920,000 -	122,070,000 -
1882—83.	39,120,000 -	66,510,000 -	105,630,000 -
1883—84.	61,070,000 -	130,750,000 -	191,820,000 -
1884—85.	65,070,000 -	160,210,000 -	225,280,000 -

I de to sidste Aar er Netto-Indførselen af Klid og Oliekager fordoblet, men samtidig udfolde de danske Oliemøller en betydelig større Virksomhed. I denne Forbindelse maa den Kjendsgjerning anføres, at Danmark i 1884—85 har en Netto-Indførsel af formalede og uformalede Kornvarer, der er c. 70 Millioner Pund mindre

end foregaaende Aar, der jo ganske vist var abnormt i saa Henseende med sin meget store Indførsel.

Hvad Osten angaaer, stiller Forholdet sig stadig sørgeligere og sørgeligere. Indførselen holder sig nogenlunde konstant. Den er c. 1,5 Million Pund, og Udførselen er kun en Femtededel deraf. Man seer saaledes, at Osten næsten slet ikke forøger Landets Mejeriindtægt. Fremstillingen af Ost ved Tilsætning af fremmede Fedtstoffer er ganske vist kommen i Gang i flere Mejerier, hvor Blandingen iværksættes ved en Emulsionsmaskine, der leveres fra Fabrikken Guldborg i Nykjøbing paa Falster. Men den hele Industri synes ikke at faa nogen Betydning. Osten har efterhaanden i Sommerens Løb faaet mindre Afsætning paa det københavnske Marked, hvor den lige-saalidt som den amerikanske i Længden har tilfredsstillet Publikum.

Mere glædeligt er det at betragte Tallene, der angive vor Udførsel af Svin og Flæsk. For levende Svin er det særlig Hamburg Marked, der har Betydning. Til England kunne vi jo nu ikke komme med denne Vare; men glædeligt er det derfor at se Forretningsiveren kaste sig over Svineslagtningen. Store Etablissementer ere i faa Aar opstaaede i snart alle Provinser, og de faa Steder, f. Ex. Maribo Amt, hvor der endnu ingen findes, vil Mangelen snart blive afhjulpen.

	Netto-Udførsel af levende Svin	Netto-Udførsel af Flæsk
1879—80	232,000 Stkr.	4,965,000 Pd.
1880—81	229,000 -	3,937,000 -
1881—82	248,400 -	9,254,000 -
1882—83	312,300 -	11,979,000 -
1883—84	310,000 -	25,907,000 -
1884—86	189,000 -	25,805,000 -

Udførselen af levende Svin er altsaa gaaet noget ned, medens Udførselen af Flæsk er forbleven lige saa stor som foregaaende Aar. Men da var Tilvæksten saa forbau-sende stor og pludselig i denne Artikkel, at en Tilbagegang var at befrygte. Tilsammen er Udførselen af Svin og

Flæsk iaar vel omtrent den samme som næstforegaaende Aar. — Temmelig sikkert er det, at Fællesmejeridriften i mange af Landets Egne har bidraget til at reducere Svinebestanden. Mejeriet kan ikke producere nær saa mange Svin, som Leverandørerne tidligere solgte, og disse kunne nu knap fede Svin til egen Husholdning. Bonden var tidligere tilbøjelig til at give Grisene al Smaasæden, nu kunne Kørerne langt hurtigere omsætte den i Penge.

I det nu afsluttede Aar er der udført 6400 Kalve mod 9800 i foregaaende og 6000 gjennemsnitlig i de sidste 10 Aar. Næstsidste Aars store Netto-Udførsel var altsaa kun forbigaaende. Endvidere er der udført c. 12,000 Stkr. Kvæg mindre end foregaaende og c. 22,000 Stkr. mindre end næstforegaaende Aar. Det er altsammen Tal, man kun kan se paa med Beklagelse. Bliver det i Fremtiden vanskeligt eller umuligt at afsætte vore Udsætterkøer til England, vil det i Virkeligheden blive umuligt at holde sin Mejeribesætning i saa god Orden og Produktionsstand, som det er at ønske. Hvad enten man kjøber sit Indskud eller selv lægger til, er der altid en Del Individier, som det er ønskeligt hurtig at ombytte. Skal det ske med Tab, vil Landmanden vel ofte være tilbøjelig til at lade en Ko beholde en Plads i Stalden, som den i og for sig ikke er værdig til at udfylde. Iøvrigt ere Lødekøer og drægtige Kvier de Dyr, der med Undtagelse af Smaagrise have været i størst Pris hele Aaret igjennem. Og der synes saaledes stadig at være al mulig Anledning til Tillæg og Opdræt af Kviekalve. Derved kan der jo blive Anvendelse for en Del skummet Mælk. Men de store Mængder af denne kan først Kalvefedningen gjøre Anvendelse af. Og de to sidste Aars Erfaringer have vel snart betaget Landmanden Lysten til at lave Ost, som han til sin daglige Ærgrelse maa se Miderne fortære. — Ligeoverfor Spørgsmaalet om Kalvefedning er det ikke uden Interesse, at Firmaet H. C. Petersen & Co. har ladet anstille og offentliggjøre Forsøg angaaende den danske Centrifuges Anvendelse til Indblanding af Fedtstoffer i

centrifugeret Mælk. Ved Benyttelsen af billige Olier eller Oliekagemel er der jo Mulighed for, at Kalvefedningen ved Fortsættelse indtil 5—6 Maaneders Alderen ligesom i Udlandet kan blive rentabel i Danmark og maaske endog levere en Vare, der fordelagtig kan exporteres.

Skal der til Slutning afsiges en Dom om det afsluttede Aar, maa det vel være den, at det mere end noget tidligere har givet Landmanden Anledning til alvorlige Betragtninger. I produktiv Henseende maa Aaret kaldes godt, men Afsætningsforholdene have været mere end almindelig vanskelige. Mejeriernes to vigtige Udførselsartikler Smør og Flæsk have paa Englands Marked mere end tidligere været trykkede af Konkurrancen; men med Nutidens lave Kornpriser er det dog Mejeriet, der skal holde det danske Landbrug oppe. Men først og fremmest maa det staa klart for Enhver, at man af yderste Evne maa bestræbe sig for, at Exportvarernes Kvalitet lader saa lidt som muligt tilbage at ønske. Kun derved kunne vi sikre os mod at blive overfløjede og distancerede, som man tidligere har seet andre Mejerilande blive det.
